

TIDSAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

**Turistik Tesis Kurulumu İçin Gereken
Altyapı Faktörlerinin Belirlenmesi:
Kastamonu İli Örneği**

**Determination of Infrastructure Factors
Required for Touristic Facility
Establishment: The Case of Kastamonu
Province**

Erdem TÜRK*
Burhan SEVİM**

Geliş/Submitted: 10.02.2025
Kabul/Accepted: 25.03.2025

Citation / Atıf

Türk, E. ve Sevim, B. (2025). Turistik tesis kurulumu için gereken altyapı faktörlerinin belirlenmesi: Kastamonu ili örneği. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12 (44), 1-16.

Makale Türü:

Araştırma Makalesi

Article Information:

Research Article

 10.29228/TIDSAD.80693

This article was checked by Intihal.net. Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır.
This article is under the Creative Commons license. Bu makale Creative Commons lisansı altındadır.

* Doktora Öğrencisi, Kastamonu Üniversitesi, erdemmturkk@gmail.com

** Prof. Dr., Kastamonu Üniversitesi, bsevim@kastamonu.edu.tr

TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Öz: Bu çalışma, Kastamonu’da turistik tesis kurulumu için önemli görülen faktörlerin belirlenmesini ve bu faktörlerin önem derecesine göre sıralanmasını amaçlamaktadır. Çalışmada ilk olarak Kastamonu için turizm ile ilgili yapılmış olan akademik çalışmalar, araştırmalar, internet tabanlı veriler, Kastamonu Valiliği, Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kastamonu Üniversitesi internet siteleri vb. ikincil veri kaynaklarından yararlanılmış ve Kastamonu’nun turistik alanlarını içerisine alan bir değerlendirilme yapılmıştır. İlgili literatür taramasından sonra, yerel paydaşlara ve alanında uzman kişilere sormak üzere uzman görüşleri de alınıp görüşme formu hazırlanmıştır. Değerlendirme sonrası uzman görülen kişiler belirlenerek nitel bir süreç izlenmiş, veri toplamada görüşme tekniğinden faydalanılmıştır. Veriler, doğrudan turizm alanında faaliyet gösteren ya da turizmi ilgilendiren konularda yetki sahibi olan kuruluşlardaki; akademisyenler, seyahat acentalarının müdürleri, Kastamonu il özel idaresi çalışanları, profesyonel turist rehberleri, Kastamonu belediyesi çalışanları, ilçe belediye başkanları, otel ve restoran yöneticileri ve belediyede çalışan memurlar olmak üzere toplam 20 uzmandan toplanmıştır. Toplanan veriler MAXQDA analizlerine tabi tutulmuştur. Analizler sonucunda Buna göre uzmanların turistik tesis kurulum altyapısı için önemli gördükleri maddeler sırasıyla, maliyet (14), topoğrafya (14), yola yakınlık (14), jeolojik/jeofiziksel tehlike (13), teknik altyapı (13), yerleşim yerlerine yakınlık (10), iklim (9), manzara (6), doğallık (4) ve estetik açıdan uygunluk (3) olarak sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilimler, turizm, turistik tesis, altyapı.

Abstract: This study aims to determine the factors that are considered important for the establishment of touristic facilities in Kastamonu and to rank these factors according to their importance. In the study, firstly, academic studies, researches, internet-based data, secondary data sources such as Kastamonu Governorship, Kastamonu Provincial Directorate of Culture and Tourism, Kastamonu University websites, etc. have been utilized and an evaluation of Kastamonu's touristic areas has been made. After the related literature review, an interview form was prepared to ask local stakeholders and experts in the field. After the evaluation, a qualitative process was followed by identifying the experts, and the interview technique was used to collect data. The data were collected from a total of 20 experts, including academicians, managers of travel agencies, employees of the Special Provincial Administration of Kastamonu, professional tourist guides, employees of Kastamonu Municipality, district mayors, hotel and restaurant managers, and civil servants working in the municipality. The collected data were subjected to MAXQDA analysis. According to the results of the analysis, the items that the experts consider important for the infrastructure for the establishment of a tourist facility are, respectively, cost (14), topography (14), proximity to the road (14), geological/geophysical hazard (13), technical infrastructure (13), proximity to settlements (10), climate (9), landscape (6), naturalness (4) and aesthetic suitability (3).

Keywords: Social sciences, tourism, touristic facilities, infrastructure.

Giriş

Temelinde eğlenceli vakit geçirmek ve eğlenmek olan turizm, belli bir zaman diliminin ve bir miktar paranın bu amaçla kullanımı ya da dinlenmek ve tatil yapmak için geziye

çıkma hareketidir (Özgüç, 1984). Guyer-Feuler in tanımına göre turizm; her geçen gün artan dinlenme ihtiyacı ile hava değişikliği, doğa ve sanattan kaynaklanan cazip güzellikleri tanıma arzudur (Kozak vd., 2008). Başka bir tanımdaysa; insanların, gezmek, boş zaman değerlendirmek, ticari ya da başka amaçlarla yaşadıkları çevreden başka yerlere seyahatleri ve gittikleri yerlerdeki konaklama etkinlikleri olarak ifade edilmiştir (Crossley vd., 2001).

Dünden bugüne birçok değişik turizm tanımının yapılmış olması, turizm kavramının çok yönlü ve son derece geniş olduğunun göstergesidir. Turizm kavramı altında yıllar içerisinde onlarca alt kavram ortaya çıkmış ve bu kavramlar da bu süre içerisinde kendilerine yer edinmiştir. Bu kavramlar içerisinde özel ilgi turizmi, alternatif turizm gibi kapsayıcı kavramlar birçok turizm çeşidini de isim çatısı altında barındırmaktadır.

Zamanla değişen hayat standartlarına, beklentilere ve çevre bilincinin gelişimine bağlı olarak turizm faaliyetlerinde değişim ve yenilik arayışı da artmaktadır. Genellikle yazın belli bölgelere yoğunlaşmış olan, deniz, kum ve güneş etrafında gelişen turistik etkinlikler yerini, alışlagelmiş turizm merkezlerinden uzak yerlere, doğayla iç içe geçmiş, farklı seyahat kültürlerini tanımak amacına yönelmiş turizm faaliyetlerine bırakmaktadır. Mevcut düzenden farklı olan bu turizm faaliyetleri çevreyle uyumlu olan tesislerde, bozulmamış ve temiz bir çevrede, etkin bir katılımı gerçekleştirilmektedir (Garda ve Karaçor, 2016).

Kuramsal Çerçeve

Cerro'ya göre bir yerin turizm potansiyelinin belirlenmesi için en eski ve en çok kullanılan metodolojilerden biri ağırlıklı toplamdır. Bir bölgenin turizm potansiyeline doğrudan katkıda bulunan üç ana faktör vardır. Bu faktörler şunlardır: turistik kaynaklar, turistik destekleyici altyapı ve erişilebilirlik. Bir bölgedeki turizmin gelişimi, doğal (nehirler, dağlar vb.) veya kültürel (tarihi ve dini alanlar vb.) olabilen turistik kaynakların varlığına dayanır. Bununla birlikte, ham bir turistik kaynak tek başına turistik faaliyeti ve turistik talebi garanti etmez (Cerro, 1995). Turizmden ekonomik açıdan önemli bir gelir elde etmek için, bölgedeki bilgi merkezleri, restoranlar, otoparklar, turistik tesisler ve turistik kaynağa değer katan kaliteli hizmetler gibi destekleyici altyapının mevcudiyeti ve varlığının olması gereklidir (Navarro, 2015). Ayrıca, yollar, havaalanları ve hastaneler gibi tüm bölgenin genel altyapısı, turistik bölgenin erişilebilirliğini etkileyen önemli bir faktördür. Bu nedenle, turizm potansiyelinin değerlendirilmesi yalnızca turistik kaynağı değil, söz konusu kaynaktan faydalanmak isteyen tüm bölgeyi kapsamalıdır. Bunu yapmak, turistik olarak gelişmekte olan bir bölgenin hem en büyük turizm potansiyeline sahip alanlarının belirlenmesine hem de o alanlarda hangi tür altyapı gelişiminin turizmi en çok destekleyebileceğinin anlaşılmasına imkân tanıyabilir (Herrera ve Velastegui; 2021).

Bir yörenin turizm potansiyeli oranının turizm arzını meydana getirir. Turizm arzı belirli koşullarda bir bölge, bir ülke veya bir turistik merkezin turistlere satmaya hazır oldukları çeşitli zenginliklerdir. Buna bağlı olarak turizm arz kaynaklarının üç esas özelliğinden bahsetmek mümkündür (Öztaş, 2002: 43-44).

1. Çekicilik: turizmin ana unsurlarından birincisi çekiciliktir. Bu unsur oluşan talebi bir bölge, ülke veya turizm işletmesine yönlendirir. Çekicilik iki şekilde meydana gelmektedir. Bunlar yer ve olay çekicilikleridir. Yer çekiciliği, turistleri o bölgeye gitmeye yönelten

çekiciliklerdir. Örneğin; Pamukkale, Peribacaları, Ölüdeniz, Eyfel Kulesi vb. yerler buna örnektir. Olay çekiciliği ise, turistleri o bölgeye gitmeye yönlendiren olaylar bütünüdür. Örneğin futbol dünya kupası, avrupa basketbol şampiyonası, fuarlar, olimpiyatlar, sıcak hava balon turları vb. gibi olaylar söylenebilir.

2. Yararlılık: turizm faaliyet içinde olan yeme-içme işletmeleri, Konaklama işletmeleri, eğlence işletmeleri vb. işletmeler çekicilik faktörünü tamamlayan unsurlardır.

3. Kolay Elde Edilebilirlik: turistik çekim yerine hem zaman hem de fiyat açısından kolaylıkla gidilmesini sağlayan bu özellik çekicilik faktörünü tamamlayan son unsurdur.

Bunlara ek olarak dünyada herhangi bir yerde veya herhangi bir ülkede turizmin gelişim gösterebilmesi için iki temel unsurun daha olması gerekmektedir. Bunlar konaklama ve ulaşımıdır. Şüphesiz bu niteliklere organizasyonu da ilave etmek gereklidir. Organizasyon, mevcut turizm potansiyelinin harekete geçirilmesi için önemli bir fonksiyona sahiptir. Konaklama, seyahat boyunca bir yerde kalmak ve geceyi geçirmek anlamına gelmektedir. Turizm etkinliklerinde ise konaklama, hem beslenme hem de gecelemeyle birlikte ifade eder (Özgüç, 2007: 102). Konaklamanın gerçekleştiği yerler konaklama tesisi olarak isimlendirilir. İnsanlar sürekli yaşadıkları yerlerde kendi konutlarında bu ihtiyaçlarını karşılar. Ancak geçici süre ile seyahat ettikleri yerlerde ihtiyaçlarını giderebilecekleri ve geceyi güvenli bir şekilde geçirebilecekleri konutlara ihtiyaç duyulur. Bu ihtiyacı karşılayan her konut, her oda, konaklama tesisi olarak tanımlanır. Bu tesislerdeki temel işlev insanların geceleme ihtiyacını karşılamaktır. Bununla beraber konaklama sırasında yeme-içme, dinlenme, eğlenme, spor, alışveriş vb. ihtiyaçlar da giderilmektedir. Turizm sektöründe zaman içerisinde rekabetin artmasıyla, konaklama tesislerinde müşteri memnuniyetine çok önem verilmekte ve turistlere daha çeşitli hizmetler de sunulmaktadır (Koçhan, 2015: 13). Konaklama tesisleri aynı zamanda ticari işletmelerdir. Turistlerin gelir seviyesi, seyahat sebebi ve beklentileri birbirlerinden farklıdır. Dolayısıyla tesisler, farklı ihtiyaçlara sahip insanlara hitap edebilecek ürün yelpazesini mümkün olduğunca geniş tutma amacındadırlar. Turistik tesislerin büyüklüğü de bu kapasiteye göre şekillenir (Azaltun ve Kaya, 2010). Bir bölgedeki turistik cazibe merkezlerinin çeşitliliği ne kadar fazlaysa, sadece turistik nesneler için değil, aynı zamanda bölgenin tamamı için de daha fazla ziyaret ve daha fazla fırsat meydana gelecektir (Khairi ve Darmawan, 2021).

Ziyaretçiler ve turizm tesisleri arasındaki etkileşim, ziyaretçilerin gözünde genel hizmet kalitesini etkiler. Hizmet sağlayıcılar tarafından tüketicilere sağlanan tesislerin varlığı turistleri etkiler ve bu tesisler insanların bölgeyi sonraki ziyaretleri için karar alma süreçlerini kolaylaştırmada etkili olmuştur. Bu tesislerin varlığı ve özellikleri tüketicilerin yaşadıkları deneyimlerden sonra üzerlerinde kalıcı bir etkiye sahip olmaktadır (Mardikaningsih, 2017).

Ali ve Amin'e (2014) göre, bir destinasyon alanında ne sunulduğu, gelişme potansiyelinin yanı sıra benzersiz coğrafi özelliklere de bağlıdır. Hedef pazara sunulanlar için bu konum, turistik faaliyetlerin gerçekleştiği yer veya turistik cazibe merkezinde ziyaret edilecek yerdir. Bir konumun ziyaret için çekici olup olmadığını erişim, trafik, kolaylık, tesisler ve çevre belirler (Ernawati, vd., 2017). Bir turistik cazibe merkezi, araçla erişilebilir, net yönlendirmelere, güvenli ve konforlu tesislere ve turizm hizmetlerini destekleyen bir ortama sahip olmalıdır (Ranjbarian ve Pool, 2015). Turistik tesisler, turistlerin ihtiyaçlarını

karşılama amacıyla kurulan destinasyonları tamamlayıcı nitelikteki tesislerdir (Jayaprakash ve Mythili, 2017). Bir turistik cazibe merkezinde, turistik tesisler aynı zamanda destekleyici veya ana unsur olarak turistik cazibe merkezinin bir parçası olabilir (Yoon vd., 2001). Turistik tesisin aktif olarak var olması, ziyaretçiler için hoş bir deneyim oluşturmaya ve ziyaretçi memnuniyetinin oluşumuna yol açacaktır. İyi bir izlenimin varlığı, tekrar ziyaret niyetine yol açar (Hutchinson vd., 2009).

Hu ve Ritchie'ye (1993) göre, bir turizm destinasyonu yoğunlukla turistik tesislerin ve hizmetlerin birleşimidir. Turistler bir destinasyonun çekiciliğini değerlendirirken, destinasyonun niteliklerinin ihtiyaçlarını karşılama konusundaki algılanan yeteneğini değerlendirir (Mayo ve Jarvis, 1981). Genel olarak, bir destinasyon ne kadar çok niteliğe sahipse çekiciliği de o kadar artar. Ziyaretçileri turistik etkinliklere çekmek için destinasyon çekiciliğini artıracak tesisler ve hizmetler geliştirilmelidir. Bu niteliklerin eksikliğinde bir destinasyonun çekiciliği azalır. Destinasyon çekiciliğinin eksikliğinde ise turizm faaliyetleri yetersiz kalır ve destinasyon talep görmez (Kim ve Lee, 2002).

Konaklama tesislerinden otel, motel ve pansiyon gibi turistik tesisler geleneksel konaklama olarak değerlendirilir. Turistik konaklama tesisleri genelde yatak ve konfor kapasitelerine göre kategorize edilir (Özgüç, 2007: 102). Türkiye'de ise turistik konaklama tesisleri, bakanlık ve belediye işletme belgesine sahip olma durumlarına göre sınıflandırılır. Bu tesislerde tür kriterlerine bağlılık esastır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın isteği, bütün konaklama tesislerinin bakanlık işletme belgesine sahip olmasıdır (Ceylan ve Yakut, 2021).

Turizm faaliyetleri içerisinde sosyal bir varlık olan insanı temel alan ve onların sosyal faaliyetleri kapsamında değerlendirilen turizm, insanların hislerine yönelik etkileşimler barındırır. Türkiye'de turistik açıdan zengin birçok şehir bulunmaktadır ancak; Türkiye'ye gelen yerli ve yabancı turist potansiyeli düşünüldüğünde turizmi tüm ülkeye yayma adına yeni bölgelerin turizm açısından güçlendirilmesi hem kalkınma hem de ekonomi açısından oldukça kıymetlidir. Bu açıdan bakıldığında; Karadeniz'in batısında yer alan Kastamonu bölgesinin en büyük illeri arasında yer almaktadır. Kastamonu'da bozulmamış, kirletilmemiş, halen bakir olan, birçok alan bulunmaktadır. Bu alanlar içerisinde milli parklar, şelaleler, mağaralar, yaylalar, dağlar, kanyonlar vb. birçok doğal güzellikler bulunmaktadır. Kastamonu turizm potansiyeli bakımından oldukça önemli bir konumdadır. Potansiyel olarak bakıldığında çeşitli farklılıkları bir arada bulunduran ve bunları koruyan nadir bölgelerdendir. Kastamonu'da el değmeyen birçok bölgenin ve talep görüp yoğunlukla bilinen bu doğal güzelliklerinin farkındalığının yaratılması gerekmektedir (Oktay vd., 2016). Kastamonu'da turizm çekiciliği olarak; trekking, kanyoning, kampçılık, mağara, rafting, olta balıkçılığı, dağcılık, foto-safari, doğal seyir, yürüyüş-koşu, yaban hayatı izleme, paintball ve flora-fauna gözlem, kayak, dağ bisikleti, dağ yürüyüşü, sahil kıyısında deniz, kum, güneş, doğa fotoğrafçılığı, yayla turizmi gibi bir çok turistik potansiyeli söylemek mümkündür (Görmüş, 2012; İbret vd., 2013; Göktuğ ve Arpa, 2015; Aktaş vd., 2016; Çetin vd., 2018; Zeybek vd., 2019).

Görüldüğü üzere Kastamonu bölgesi turistik açıdan önemli bir potansiyele sahip olmasına rağmen; bölgede çok fazla turistik tesis bulunmamaktadır. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü verilerine göre 2024 yılı Ekim ayı itibarıyla Kastamonu ilinde işletme belgeli tesis sayısı 30, oda sayısı 1018 ve yatak sayısı 2027, yatırım belgeli tesis sayısı 4, oda sayısı 242, yatak sayısı 482, basit konaklama işletme belgeli

tesis sayısı 64, oda sayısı 989 ve yatak sayısı 1978'dir (URL 1).

Kastamonu ilinin turizm potansiyeli düşünüldüğünde gelişimin sağlanabilmesi ve farkındalık oluşturulabilmesi adına, bu çalışmanın amacı; Kastamonu'da turistik tesis (Otel, Kamp Alanı, Motel vb.) kurulum altyapısı için önemli görülen faktörlerin uzmanların görüşleriyle belirlenmesidir.

Yöntem

Nitel araştırma, doküman analizi, gözlem, görüşme gibi veri toplama yöntemlerinin kullanılarak olayların ve algıların gerçekçi ve bütüncül biçimde ortaya çıkarılmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada ilk olarak Kastamonu ili için turizm ile ilgili yapılmış olan akademik çalışmalar, araştırmalar, internet tabanlı veriler, Kastamonu Valiliği, Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kastamonu Üniversitesi internet siteleri vb. ikincil veri kaynaklarından yararlanılmış ve Kastamonu'nun turistik alanlarını içerisine alan bir değerlendirilme yapılmıştır. Çalışmada ulaşılan bilgilere dayanılarak uzman görülen kişiler belirlenerek nitel bir süreç izlenerek görüşme tekniğinden faydalanılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

İlgili literatür taramasından sonra, yerel paydaşlara ve alanında uzman kişilere sormak üzere uzman görüşleri de alınıp görüşme formu hazırlanmıştır. Bu uzmanlar arasında doğrudan turizm alanında faaliyet gösteren ya da turizmi ilgilendiren konularda yetki sahibi olan kuruluşlardaki; akademisyenler, seyahat acentalarının müdürleri, Kastamonu il özel idaresi çalışanları, profesyonel turist rehberleri, Kastamonu belediyesi çalışanları, ilçe belediye başkanları, otel ve restoran yöneticileri ve belediyede memurlar olmak üzere toplam 20 kişiden oluşan katılımcılar yer almıştır. Çalışma kapsamında Kastamonu'daki turizm paydaşlarının görüşlerini almak için, kendilerine çeşitli sorular yöneltilmiştir. Bu sorular aşağıda sunulmuştur;

Turistik tesis (otel, kamp alanı, motel vb.) kurulumu altyapısı için aşağıdaki faktörleri önem sırasına göre sıralayabilir misiniz?

- Yola Yakınlık/ Yola Uzaklık,
- Yerleşim Yerlerine Yakınlık/ Yerleşim Yerlerine Uzaklık,
- Teknik Altyapı Uygunluğu,
- İklim,
- Topografya,
- Jeolojik/Jeofiziksel Tehlike,
- Estetik Açıdan Uygunluk,
- Manzara,
- Doğallık,
- Maliyet

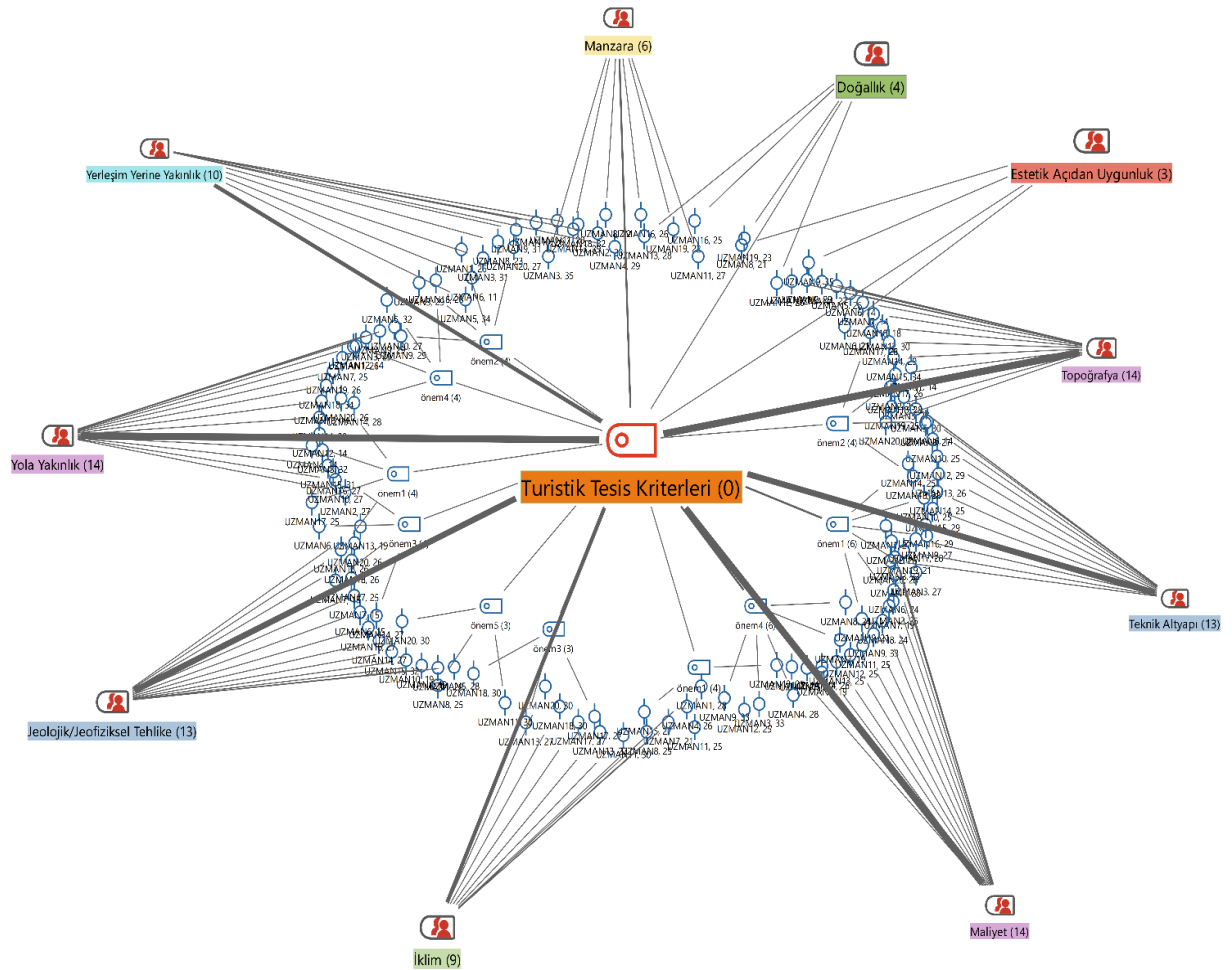
En önemli gördüğünüz 6 faktörün neden önemli olduğunu açıklayabilir misiniz?

Bu faktörler dışında aklınıza gelen eklemek istediğiniz faktörler varsa belirtir misiniz?

Nitel araştırmalarda veriyi tanımlamak için üç yol vardır. Bunlar; açık uçlu ve derinlemesine mülakat, doküman incelemesi ve gözlemdir. Bu çalışmada alana ilişkin bilgiler yazılı doküman incelemesi tekniği ile toplanıp, içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizindeki amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu bağlamda çalışmada yapılmış olan içerik analizi ile elde edilmiş veriler kavramsal olarak bir araya getirilmiş ve veriler MAXQDA programı aracılığıyla düzenlenerek sunulmuştur.

Bulgular

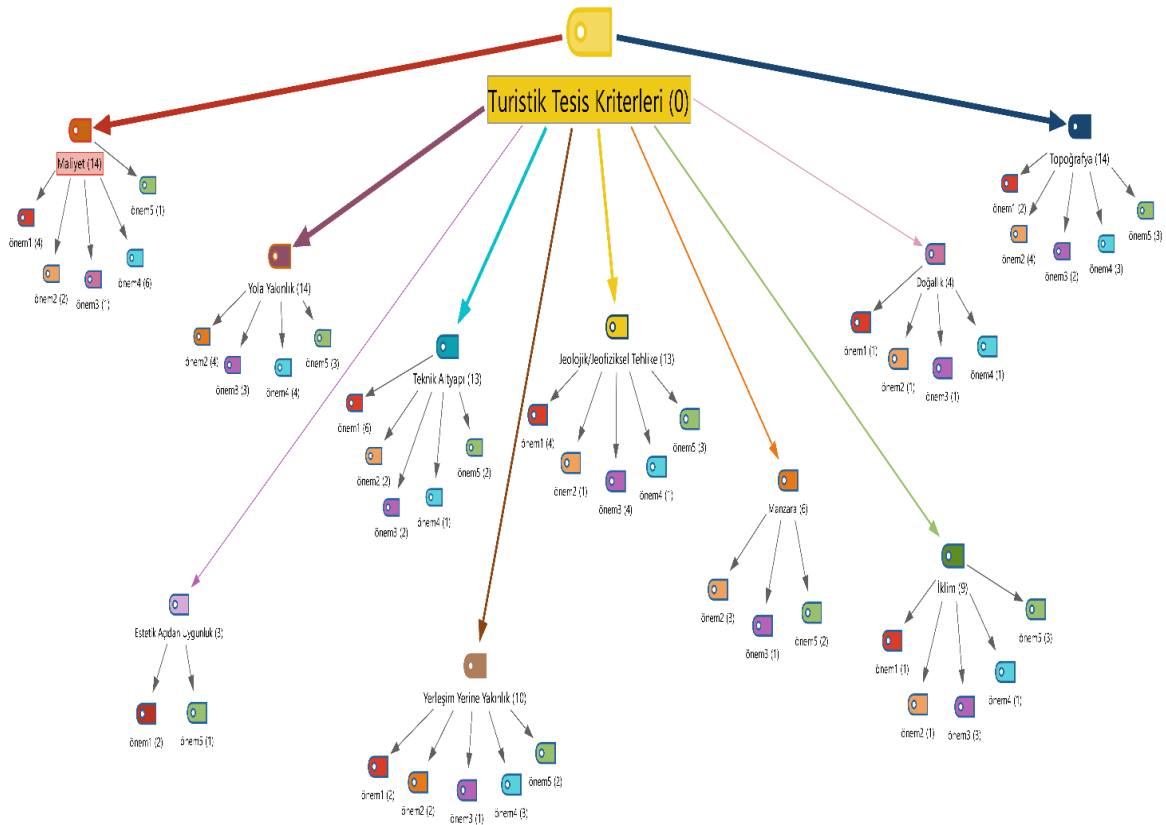
20 uzman ile yapılan görüşmeler transkript edilerek MAXQDA programına girilmiştir. Veriler girildikten sonra Kod-Alt Kod-Bölümler Modeli, Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli, Haritalandırma Modeli ve Kelime Bulutu modelleri yapılmıştır.

Şekil 1: Kod-Alt kod-Bölümler Modeli

Çalışmada katılımcılara yöneltilen 10 adet kriter (Yola Yakınlık/ Yola Uzaklık, Yerleşim Yerlerine Yakınlık/ Yerleşim Yerlerine Uzaklık, Teknik Altyapı Uygunluğu, İklim, Topografya, Jeolojik/Jeofiziksel Tehlike, Estetik Açıdan Uygunluk, Manzara, Doğallık, Maliyet) önem derecesine göre sıralanmış ve analize tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda elde edilen ve Şekil 1 de gösterilen bulgular uzmanların hangi maddelere hangi yoğunlukta yer verdiklerini göstermektedir. Buna göre uzmanların turistik tesis kurulum altyapısı için önemli gördükleri maddeler sırasıyla, maliyet (14), topoğrafya (14), yola yakınlık (14), jeolojik/jeofiziksel tehlike (13), teknik altyapı (13), yerleşim yerlerine yakınlık (10), iklim (9), manzara (6), doğallık (4) ve estetik açıdan uygunluk (3) olarak sıralanmıştır.

Yapılan bir başka analiz ise Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli olmuştur. Analiz aşağıda Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2: Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Şekil 2’de görüldüğü üzere uzmanların hangi seçenekleri en fazla tercih ettikleri görülmektedir. Analize göre ilk sırada en çok tercih edilen kriter 6 tercih ile teknik altyapı olmuştur. Sonraki maddeler ise dörder tercih ile maliyet ve jeolojik/jeofiziksel tehlike, ikişer tercih ile topoğrafya, yerleşim yerlerine yakınlık ve estetik açıdan uygunluk, birer tercih ile iklim ve doğallık olarak belirtilmiştir.

Sonraki analizde ise uzmanlardan toplanan verilerin transkript edilmesi sonucunda

hem maddelerde yer alan hem de uzmanların en fazla kullandıkları kelimelerin kelime bulutu haritası çıkarılmıştır.

Şekil 3. Kelime Bulutu

Şekil 3'te yer alan kelime bulutu haritasında ise uzmanların en sık kullandıkları kelimeler yakınlık, uzaklık, yerleşim, yol, maliyet, altyapı, iklim, topoğrafya vb. boyut olarak büyük olanlardır.

Uzmanların görüşme formlarında verdikleri cevaplardan bazıları önem faktörüne göre aşağıda verilmiştir.

“Topoğrafyanın” yer seçiminde oldukça önemli olduğuna ilişkin ifadelerden örnekler:

U19'a göre: "Tektonik kuşaklardan beraberinde sarp topoğrafyaların, ulaşılması zor alanlarında gelişmesine sebebiyet vermektedir. Bu da, trekking ve dağ bisikleti gibi macera turizmine yönelik çalışmalarda rotalarının belirlenmesinde uygun ve yol güzergahları için önem arz etmektedir. Özellikle, kaya düşmeleri, heyelan riskleri dikkate alınmalıdır. Yamaç paraşütü için kanyonlar uygun alanlar olup orman ve bitki örtüsü dikkate alınmalıdır."

U20'ye göre: “Kurulacak tesisin topografik olarak yükseklik, eğim ve bakı gibi parametreler açısından uygun bir konumda bulunması gerekmektedir.”

“Teknik Altyapı Uygunluğunun” yer seçiminde oldukça önemli olduğuna ilişkin ifadelerden örnekler:

U12'ye göre: “Elektrik, su, kanalizasyon, ısıtma-soğutma sistemleri gibi temel altyapı sistemlerinin etkili bir şekilde kurulması ve yönetilmesi, tesisin dayanıklılığı ve uzun ömürlülüğü için kritiktir.”

U14'e göre: "İnşaat yapılacak yerin teknik altyapısının uygunluğu önemlidir. Teknik

altyapı uygun olduğu takdirde inşaat maliyetleri, inşaat yapım hızı vb. kriterler tesisin kurulumunun daha kolay, daha hızlı ve daha maliyetsiz olmasına neden olur.”

“Maliyetin” yer seçiminde oldukça önemli olduğuna ilişkin ifadelerden örnekler:

U5’e göre: *“İnşaat yapabilmek için maliyet kalemlerinin asgari düzeyde olmasına dikkat edilmelidir. Bu takdirde inşaat hem daha kolay ve hızlı bir şekilde yapılır hem de istenilen ve planlanan şeyler daha yapılabilir hale gelir.”*

U15’e göre: *“İşletmenin karlılığını doğrudan etkiler. Gelirlerin maliyetlere göre daha yüksek olması, işletmenin kârlı olmasını sağlar. Maliyetlerin düşük tutulması, işletmenin finansal sağlığını ve rekabet avantajını artırabilir.”*

“Jeolojik/ Jeofiziksel Tehlikenin” yer seçiminde oldukça önemli olduğuna ilişkin ifadelerden örnekler:

U8’e göre: *“Deprem, heyelan, toprak kayması gibi jeolojik tehlikelerin belirlenmesi ve bu risklere karşı uygun tedbirlerin alınması tesisin kurulumu, işletmesi ve devamlılığının olması açısından büyük önem taşır.”*

U19’a göre: *“Ülkemiz kuzeyden güneye büyük ölçekli kenet kuşakları ile ayrılmış Pontid, Anatolid-Torid ve Arap platformu olmak üzere üç önemli tektonik kuşağından oluşur. Önemli ölçüde jeoeşitliğe sahip ülkemizde, Batı Karadeniz bölgesi de bu tektonik kuşaklardan Pontid sınırları içerisinde yer alır. Türkiye jeolojisine ışık tutan birçok jeolojik birimlerin yüzeyletiği bölge turizm açısından önemli bir yere sahiptir. Ayrıca, derin kanyonları ile ön plana çıkmaktadır. Ancak turizme yönelik yapılacak tesislerin bu önemli yapılara zarar verecek şekilde yapılmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir.”*

“Yola Yakınlığın” yer seçiminde oldukça önemli olduğuna ilişkin ifadelerden örnekler:

U12’ye göre: *“Yola yakın bir konum, tesisin kolayca ulaşılabilir olmasını sağlar. Misafirlerin rahat bir şekilde tesisinize ulaşabilmesi, konuk memnuniyetini artırabilir ve tesisinizin tercih edilme olasılığını yükseltebilir. Turistlerin ve potansiyel müşteri kitlenizin tesisinize erişimini kolaylaştırır. Bu da rezervasyonları artırabilir ve tesisi daha cazip hale getirebilir. Yoldan geçen sürücülerin dikkatini çekebilecek tabelalar, reklam panoları veya yoldan görülebilecek diğer pazarlama araçları, tesisi daha görünür kılabilir.”*

U19’a göre: *“Faaliyetlerin yapılacağı yerlere en kısa yoldan ulaşım sağlamak ziyaretçiler için öncelik olduğunu düşünüyorum. Ayrıca inşaat yapılacağı zaman inşaat ile ilgili tüm hizmet ve malların en maliyetsiz, güvenli ve hızlı şekilde iletilmesi gerekmektedir.”*

“Yerleşim Yerlerine Yakınlığın” yer seçiminde oldukça önemli olduğuna ilişkin ifadelerden örnekler:

U12’ye göre: *“Yerleşim yerlerine uzaklık, turistik bir tesisin başarısını etkileyen önemli bir faktördür. Turistik tesise olan erişim kolaylığı, potansiyel ziyaretçi sayısını doğrudan etkiler. Yerleşim yerlerine yakın olmak, tesisin ulaşımını daha rahat hale getirir ve konukların ziyaret etmeye istekli olmalarını sağlar. Yerleşim yerlerine yakın olmak, tesisin pazarlama ve reklam faaliyetlerini kolaylaştırabilir.”*

U18'e göre: *"Turistik cazibe merkezlerine ve diğer yerleşim yerlerine yakınlık, potansiyel müşteri kitlesini etkiler."*

"Manzaranın" yer seçiminde oldukça önemli olduğuna ilişkin ifadelerden örnekler:

U9'a göre: *"Benim için önemli olan, etkileyici manzaralara ve doğal güzelliklere sahip bir konum. Dağlar, ormanlar, nehirler gibi doğal çekicilikleri içeren bir yer tercih ederim."*

U12'ye göre: *"Güzel bir manzara, konukların konaklama deneyimini olumlu bir şekilde etkileyebilir. Eşsiz ve çekici bir manzara, konuklara dinlenme ve keyif alma fırsatı sunar. Tanıtım materyallerinde veya online platformlarda paylaşılan güzel manzaralar, tesisin popülerliğini artırabilir."*

"İklimin" yer seçiminde oldukça önemli olduğuna ilişkin ifadelerden örnekler:

U5'e göre: *"İnşaat sektörü, iklim değişikliğinin öngörülen etkilerinin bir sonucu olarak büyük risklerle karşı karşıya kalabilmektedir. Bu riskleri en aza indirmek için bina tasarımı ve yapım uygulamalarında önemli planlamalar yapılmalıdır. Sıcaklık, beniz seviyesi, nem, rüzgâr vb. gibi iklim olayları inşaatı her açıdan etki etmektedir."*

U19'a göre: *"Karadeniz bölgesi ülkemizde yoğun yağışlı bir bölge olması nedeniyle, heyelan, sel gibi doğal afetlerin yaşandığı bir bölge olduğu unutulmamalıdır. Macera turizme yönelik yapılacak faaliyetlerin iklim şartlarına göre değerlendirilip yıl içerisinde hava koşullarının izin verdiği zaman aralıkları dikkate alınmalıdır."*

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Turistik tesis kurulum altyapısı için önemli görülen faktörlerin belirlenmesinin ve önem derecesine göre sıralanmasının amaçlandığı bu çalışmada tesis kurulum altyapısı için en önemli unsurlar uzmanlar tarafından sırasıyla belirlenip sıralanmıştır. Bu faktörler yerleşim yerlerine yakınlık, estetik açıdan uygunluk, iklim, doğallık, tesis kurulum maliyeti, topoğrafya, yola yakınlık, jeolojik/jeofiziksel tehlike, manzara ve teknik altyapı uygunluğu olarak belirlenmiştir. Uzmanlardan belirlenen bu 10 faktör arasından ilk altı maddeyi nedenleriyle birlikte sıralamaları ve açıklamaları istenmiştir.

Uzmanların verdikleri cevaplarda en önemli olarak gördükleri maddeler sıralanmıştır. Sıralamada en fazla kendilerine yer verilen kriterler on dörder kişinin tercihinde yer alan maliyet, topoğrafya ve yola yakınlık kriterleri olmuştur. Bu kriterleri takiben on üçer kişinin tercihinde yer alan kriterler ise jeolojik/jeofiziksel tehlike ve teknik altyapı olarak ön plana çıkmıştır. Sıralamanın son sırasında ise on kişinin ilk tercihinde yer alan yerleşim yerlerine yakınlık kriteri yer almıştır.

İlk altı faktör sonrasındaki sıralama ise 9 kişinin tercihinde yer alan iklim, altı kişinin tercihinde yer alan manzara, dört kişinin tercih ettiği doğallık ve son olarak 3 kişinin tercihinde yer alan estetik açıdan uygunluk olarak sıralanmıştır.

Bu sonuçlar turizm alanları ve turizm tesisleri kurulum uygunluğunun belirlenmesi konusundaki pek çok çalışmayla benzerlik göstermektedir. Erdoğan vd., 2013 yılında, Ekolojik Alan Kullanım Kararlarına Uygun Rekreatyon Alanlarının AHP Yöntemi Kullanılarak Kütahya Kenti Örneğinde İrdelenmesi adlı çalışmalarında yerleşim yerlerine yakınlık, yola

yakınlık ve topoğrafya faktörlerinin önemli olduğunu, Wanyonyi vd., (2016) yaptıkları çalışmada topoğrafya, yerleşim yerlerine yakınlık, estetik açıdan uygunluk, doğallık, yola yakınlık faktörlerinin önemli olduğunu, Sütçüoğlu, (2019) Sürdürülebilir kentsel dönüşüm modeli için alan seçiminde AHS ve GIS yöntemlerinin kombinasyonu; İzmir Karşıyaka örneği adlı yaptığı çalışmada topoğrafya, jeolojik/jeofiziksel tehlike ve iklim faktörlerinin önemli olduğunu, Sahani, (2020) Hindistan Himachal Pradesh, Kullu Bölgesi'nde ekoturizm potansiyeli haritalaması için analitik hiyerarşi süreci ve CBS'nin uygulanması adlı yaptığı çalışmada, yola yakınlık, topoğrafya, yerleşim yerlerine yakınlık ve iklim faktörlerinin önemli olduğunu, Zabihi vd., (2020) yaptıkları çalışmada topoğrafya, yerleşim yerlerine yakınlık ve doğallık faktörlerinin önemli olduğunu, Kırcaer, (2023) yaptığı çalışmada tesis kurulum altyapısı için teknik altyapı, yerleşim yerlerine yakınlık, yola yakınlık faktörlerinin önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Turistik konaklama tesisleri, ticari işletmeler olduğundan dolayı farklı beklenti ve istekleri olan misafirleri memnun etmek amacıyla ürünlerini çeşitlendirme eğilimindedir. Böylece konaklama tesislerinin hizmet imkânlarına göre büyüklük ve çeşidi şekillenmektedir. Konaklama tesisleri genelde yatak kapasitesine ve konfor düzeyine göre çeşitlendirilmektedir. Otel, pansiyon ve motel geleneksel konaklama tesisleri olarak kabul edilmektedir. Ayrıca haricen, tatil köyü, hostel, kamping, golf tesisi, oberj, tatil villası, çiftlik evi/köy evi, kırsal turizm tesisi, turizm kompleksi özel tesis ve yayla evi diğer konaklama tesisleri olarak sınıflandırılmaktadır.

Karadeniz bölgesinde turizm daha ziyade doğu Karadeniz bölümünde gelişme göstermiştir. Kastamonu bölgesi bu gelişime ayak uyduramayarak doğu Karadeniz'e nazaran biraz daha geri kalmıştır. Kastamonu'da bulunan sayısız doğal güzelliklere rağmen bölgede yeterince turistik talebin bulunmaması, "altyapı ve üst yapı yetersizliğine, ulaşım zorluklarına, tanıtım faaliyetlerinin eksikliğine, yerel halk bilinçsizliğine" bağlanmıştır (Zengin vd., 2019). Turizm sektörünün Kastamonu'da geliştirilmesi için bölgedeki turizm kaynaklarının geliştirilmesi, tanıtılması hedeflenmelidir. Türkiye'de konaklama tesislerindeki dağılışı düzeni, özellikle batı, güney Anadolu ve güneybatı kıyı kesimlerine doğru konumlanmış şehirlerde (Muğla, İzmir, Antalya, Aydın) daha fazla yoğunlaşma eğilimi ayırt edilmektedir (Ceylan ve Yakut, 2021). Bununla beraber bölgeye gelen turistler için yapılan gezilerin çeşitlendirilmesi ve buna uygun turistik tesislerin inşa edilmesi gerekmektedir. Bu doğal alanların kullanıma açık olmayan yerleri de turizme kazandırılmalıdır.

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden faydalanılmıştır. Bundan sonraki çalışmalarda nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılarak daha fazla katılımcıya ulaşılabilir. Verilen kriterlerden daha farklı kriterler ile araştırma sürdürülebilir. Farklı bölgeler için çalışma planlanabilir. Kriterler belirlenirken ilgili faaliyetleri gerçekleştiren turistlerin görüşleri alınabilir.

"COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları:

Etik Kurul Belgesi:

Kastamonu Üniversitesi, Tarih:
08.06.2023, Sayı: 7/34

Çıkar Çatışması Beyanı:

Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya

Finansal Destek:	yayınlanmasıyla ilgili olarak yazar/ların potansiyel bir çıkar çatışması yoktur. Bu çalışmanın araştırma ve yazım aşamasında herhangi kişi/kurum veya kuruluşlar tarafından finansal destek alınmadığı bildirilmiştir.
Katkı Oranı Beyanı:	%50 -%50
Destek ve Teşekkür Beyanı:	-
Sorumlu Yazar:	Erdem TÜRK
Çifte Kör Hakem Değerlendirmesi:	Dış-bağımsız
<i>The following statements are made in the framework of "COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors":</i>	
Ethics Committee Approval:	Kastamonu University, Date: 08.06.2023, Number: 7/34
Declaration of Conflicting Interests:	No conflicts of interest were reported for this article.
Financial Support:	It has been reported that this study did not receive financial support from any person/institution or organization during the research and writing phase.
Author Contributions:	%50 -%50
Statement of Support and Acknowledgment:	-
Corresponding Author:	Erdem TÜRK
Double-Blind Peer Review:	External-independent

KAYNAKÇA

- Aktaş, A., Şevik, H., & Çetin, M. (2016). Kastamonu-Abana sürdürülebilir turizm belirlenmesi üzerine bir araştırma. *I. Uluslararası ABANA Sempozyumu-Geçmişten Günümüze Kastamonu/Kent-Kültür-Kimlik*, Abana, Kastamonu, 20-21 Mayıs.
- Azaltun, M., & Kaya, E. (2010). *Konaklama işletmelerinde muhasebe uygulamaları* (3. Baskı). Detay Yayıncılık.
- Cerro, F. L. (1995). Técnicas de evaluación del potencial turístico. In *Actas II Congreso Regional de Turismo: Segovia, 3, 4 y 5 de noviembre, 1994* (p. 32). Junta de Castilla y León.
- Ceylan, M. A., & Yakut, M. (2021). Türkiye’de turistik konaklama türlerine ve dağılışına coğrafi bir bakış. *Turkish Academic Research Review*, 6(2), 697-724.
- Crossley, C. J., Jamieson, M. L., & Brayley, E. R. (2001). *Commercial recreation and tourism, an entrepreneurial approach* (4th ed.). Sagamore Publishing.
- Çetin, M., Zeren, İ., Şevik, H., Çakır, C., & Akpınar, H. (2018). A study on the determination of the natural park's sustainable tourism potential. *Environmental Monitoring and Assessment*, 190(167), 1-8.

- Darmawan, D. (2017). Korelasi lokasi dan promosi dengan keputusan pembelian rumah subsidi. *Jurnal Ekonomi dan Bisnis*, 7(2), 1-7.
- Erdogan, Ö., Çabuk, A., Memlük, Y., & Perçin, H. (2013). Ekolojik alan kullanım kararlarına uygun rekreasyon alanlarının AHP yöntemi kullanılarak Kütahya kenti örneğinde irdelenmesi. *Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi*, 5(1), 26-36.
- Ernawati, N. M., Sanders, D., & Dowling, R. (2017). Host-guest orientations of community-based tourism products: A case study in Bali, Indonesia. *International Journal of Tourism Research*, 19(3), 367-382.
- Garda, B., & Karaçor, S. (2016). Yeni turistik eğilimler: Antalya ili örneği. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 23(3), 605-622.
- Göktuğ, T. H., & Arpa, N. Y. (2015). Korunan alanlar yönetimi bağlamında kayak merkezlerinin fiziksel ve sosyal taşıma kapasitelerinin analizi: Ilgaz Dağı Milli Parkı, Ilgaz Kış Sporları Turizm Merkezi. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 15(1), 104-119.
- Görmüş, S. (2012). Korunan alan planlama stratejilerinin değerlendirilmesi: Kastamonu-Bartın Küre Dağları milli parkı örneği. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 14(Özel Sayı), 37-48.
- Hazar, A. (2009). *Rekreasyon ve Animasyon*. Detay Yayıncılık.
- Hee Yoon, M., Beatty, S. E., & Suh, J. (2001). The effect of work climate on critical employee and customer outcomes: An employee-level analysis. *International Journal of Service Industry Management*, 12(5), 500-521.
- Herrera-Matamoros, V., & Velastegui-Montoya, A. (2021, July). GIS-based analysis of tourism potential case study: Rural regions El Morro and Posorja, Guayas, Ecuador. In *2021 IEEE International Geoscience and Remote Sensing Symposium IGARSS* (pp. 6544-6547). IEEE.
- Hu, Y., & Ritchie, J. B. (1993). Measuring destination attractiveness: A contextual approach. *Journal of Travel Research*, 32(2), 25-34.
- Hutchinson, J., Lai, F., & Wang, Y. (2009). Understanding the relationships of quality, value, equity, satisfaction, and behavioral intentions among golf travelers. *Tourism Management*, 30(2), 298-308.
- İbret, B. U., Aydınöz, D., & Baştemur, C. (2013). A geographic study on the effects of coastal tourism on sustainable development: Coastal tourism in Cide. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 20(2), 134-141.
- Jayaprakash, K., & Mythili, B. (2017). Tourist satisfaction level on destination facilities in the Nilgiris. *EPRA International Journal of Economic and Business Review*, 5(9), 122-126.
- Khairi, M., & Darmawan, D. (2021). The relationship between destination attractiveness, location, tourism facilities, and revisit intentions. *Journal of Marketing and Business Research (MARK)*, 1(1), 39-50.
- Kırcaer, C. (2023). Ekoturizm alan uygunluk değerlendirilmesinde Analitik Hiyerarşi Süreci

- (AHS) yöntemi ve coğrafi bilgi sisteminin uygulanması (Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi).
- Kim, S. S., & Lee, C. K. (2002). Push and pull relationships. *Annals of Tourism Research*, 29(1), 257-260.
- Koçhan, M. (2015). Risk ve kriz dönemlerinde otel işletmelerinin yönetimine yönelik bir araştırma: Otel işletmelerinde risk ve kriz yönetimi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi, Düzce).
- Kozak, N., Akoğlan Kozak, M., & Kozak, M. (2008). *Genel Turizm İlkeler ve Kavramlar*. Detay Yayıncılık.
- Mardikaningsih, R. (2017). *Perencanaan Bisnis*. Metromedia.
- Mardikaningsih, R., & Darmawan, D. (2021). Pengaruh gaya hidup, lokasi, dan kelompok acuan terhadap minat kunjung kembali Tunjungan Plaza Surabaya. *Journal of Trends Economics and Accounting Research*, 2(2), 43-48.
- Mayo, E. J., & Jarvis, L. P. (1981). The psychology of leisure travel. In *Effective Marketing and Selling of Travel Services* (p. 281pp).
- Mythili, B., & Jayaprakash, K. (2017). Hill station tourist satisfaction in Udhagamandalam. *International Journal of Current Research and Modern Education*, 2(1), 117-121.
- Navarro, D. (2015). Recursos turísticos y atractivos turísticos: Conceptualización, clasificación y valoración. *Cuadernos de Turismo*, (35), 335-357.
- Oktay, K., İşlek, E., & Yaşar, U. (2016). Kastamonu’da doğa turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, (2), 47-54.
- Özgüç, N. (1984). *Turizm coğrafyası*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Özgüç, N. (2007). *Turizm coğrafyası*. Çantay Kitabevi.
- Öztaş, K. (2002). *Turizm Ekonomisi Genel Turizm Bilgileri*. Nobel Yayın.
- Ranjbarian, B., & Pool, J. K. (2015). The impact of perceived quality and value on tourists’ satisfaction and intention to revisit Nowshahr city of Iran. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 16(1), 103-117.
- Sahani, N. (2020). Application of analytical hierarchy process and GIS for ecotourism potentiality mapping in Kullu District, Himachal Pradesh, India. *Environment, Development and Sustainability*, 22(7), 6187-6211.
- Sütçüoğlu, G. G. (2019). Combining AHP and GIS methods in site selection for sustainable urban regeneration planning model; case study of Karşıyaka, İzmir, Turkey (Yüksek lisans tezi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi).
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. (2024). *Bakanlık belgeli tesis istatistikleri*. <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201136/bakanlik-belgeli-tesis-istatistikleri.html>. Erişim Tarihi: 10.11.2024.
- Wanyonyi, J. W., Imwati, A., & Boitt, M. (2016). GIS in analysis of potential sites for ecotourism: A case study of Kwale County. *J Environ Sci Toxicol Food Technol*, 10(10), 43-

49.

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Genişletilmiş 10. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yoon, Y., Gursoy, D., & Chen, J. (2001). Validating a tourism development theory with structural equation modeling. *Tourist Management*, 22, 363–372.
- Zabihi, H., Alizadeh, M., Wolf, I. D., Karami, M., Ahmad, A., & Salamian, H. (2020). A GIS-based fuzzy-analytic hierarchy process (F-AHP) for ecotourism suitability decision making: A case study of Babol in Iran. *Tourism Management Perspectives*, 36, 100726.
- Zengin, B., Koç, D. E., & Ulama, Ş. (2019). Kastamonu ilinin doğa turizmi potansiyelinin alternatif turizm kapsamında değerlendirilmesi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 251-274.
- Zeybek, H. İ., Aylar, F., & Dinçer, H. (2019). Kılıçlı cave (Kastamonu) and its importance for tourism. *International Journal of Geography and Geography Education*, 40, 363-381.